

28.2.2012

HENKILÖREKISTERIN REKISTERINPITÄJÄN TIETOSUOJAVELVOITTEET TIETOJEN KERUUVAIHEESSA

1. Tietosuojan lähtökohtia

Henkilötietojen suojaamisen ja käsittelyn yleislaki on henkilötietolaki (523/1999). Se tulee sovellettavaksi henkilötietoja käsiteltäessä, jollei muualla lainsäädännössä ole asiaa koskevia erityissäännöksiä. Henkilötietolain tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä sekä edistää hyvän tietojenkäsittelytavan kehittämistä ja noudattamista.

Henkilötietolain taustalla on ajatus siitä, että kaikessa toiminnassa, jossa henkilötietoja rekisteröidään ja käsitellään, yksityisyyden suoja ja tietosuoja tulisi ottaa huomioon kokonaisvaltaisesti toiminnan suunnittelusta hyvän tietojenkäsittelytavan noudattamiseen.

2. Tietosuojan ja tietoturvan periaatteita

Henkilötietolaki sisältää useita säännöksiä, joita voidaan pitää henkilötietojen käsittelyn ja samalla tietosuojan yleisinä periaatteina. Näitä periaatteita tulee soveltaa yleisesti kaikessa henkilötietojen käsittelyssä. Periaatteet koskevat rekisterinpitäjien lisäksi muitakin henkilötietojen käsittelijöitä.

Henkilötietolakiin sisältyy myös rekisteröidyn oikeuksiin kuuluvia periaatteita. Lisäksi henkilötietojen käsittelyn tietosuojaan liittyy läheisesti eräitä tietoturvan yleisiä periaatteita.

Henkilötietolain 2 luvun mukaisia yleisiä periaatteita ovat erityisesti:

- huolellisuusvelvoite
- käsittelyn suunnitelmallisuus
- käyttötarkoitussidonnaisuus
- yhteysvaatimus
- tarpeellisuusvaatimus
- virheettömyysvaatimus

Merkittävimmät henkilötietolain 6 luvun mukaiset rekisteröidyn oikeudet ovat:

- tiedonsaantioikeus (rekisterinpitäjän informointivollisuus)
- tarkastusoikeus
- kielto-oikeus

Henkilötietojen käsittelyssä noudatettavia yleisiä tietoturvaperiaatteita ovat:

- luottamuksellisuus

28.2.2012

- tietojen eheys
- tietojen käytettävyys

Lisää tietoja tietosuojasta on saatavilla esimerkiksi tietosuojavaltuutetun toimiston verkkosivuilta: www.tietosuoja.fi

3. Yleistä kansalaisaloitteiden tietosuojasäännöksistä

Kansalaisaloitelain (12/2012) 12 §:ssä on säädetty kansalliseen kansalaisaloitteeseen liittyvien henkilötietojen käsittelystä ja hävittämisestä. Vastaavasti Euroopan parlamentin ja neuvoston kansalaisaloitteesta annetun asetuksen (EU) N:o 211/2011 12 artiklassa on täsmäntävää sääntelyä eurooppalaisen kansalaisaloitteen henkilötietojen käsittelystä, säilyttämisestä ja hävittämisestä.

Sekä kansalaisaloitelain että Euroopan parlamentin ja neuvoston kansalaisaloitteesta annetun asetuksen henkilötietoja koskevat säännökset syrjäyttävät erityissäännöksiä henkilötietolain säännökset. Toissijaisesti sovelletaan henkilötietolain tai muun tietosuojalainsäädännön säännöksiä.

Henkilötietolakia sovelletaan ainakin kotimaisen kansalaisaloitteen osalta myös paperimuodossa kerättyihin kannatusilmoituksiin, joita ei ilman nimenomaista kansalaisaloitelain erityissäännöstä välttämättä voitaisi vielä pitää henkilörekisterinä

4. Rekisterinpitäjät

Kansalaisaloitteiden kannatusilmoitusten keruuvaiheessa henkilötietolain mukaisena rekisterinpitäjänä ovat kansalaisaloitteen järjestäjät. Näin on myös silloin, kun kannatusilmoituksia kerätään oikeusministeriön verkkopalvelussa, sillä tällöinkin kannatusilmoituksia kerätään vireillepanijan ja edustajan lukuun sekä heidän käyttöönsä varten.

5. Kannatusilmoitustietojen käyttötarkoitussidonnaisuudesta

Kansalaisaloitelain mukaan kannatusilmoituksissa kerättyjä henkilötietoja voidaan käsitellä vain kansalaisaloitelain säädettyllä tavalla. Tietoja voidaan käyttää kansalaisaloitteen tekemiseen, kannatusilmoitusten tarkastamiseen ja hyväksytyjen kannatusilmoitusten vahvistamiseen. Vireillepanija ja tämän edustaja saavat luovuttaa keräämiään tietoja vain Väestörekisterikeskukselle. Vastaavasti eurooppalaisen kansalaisaloitteen kansalaistoimikunta voi luovuttaa henkilötietoja vain tuenilmaisujen tarkastamisesta vastaaville viranomaisille eli Suomen kansalaisten osalta Väestörekisterikeskukselle.

28.2.2012

6. Rekisteriseloste ja omien tietojen tarkastaminen

Rekisterinpitäjien on jo ennen kannatusilmoitusten keräämisen aloittamista syytä laatia kertyviä henkilötietoja varten henkilötietolain 10 §:n mukainen rekisteriseloste ja suunnitella henkilötietolain mukaisten muiden velvollisuuksien toteuttaminen. Rekisteröidyllä on muun muassa oikeus tarkastaa henkilörekisterissä olevat omat tietonsa.

Rekisteriselostemalli löytyy tietosuojavaltuutetun sivuilta:

<http://www.tietosuoja.fi/uploads/64znaj.pdf>

7. Kannatusilmoitustietojen säilytyksestä ja tietoturvallisuudesta

Kannatusilmoituksia ja niiden tietoja tulee säilyttää henkilötietolain ja Euroopan parlamentin ja neuvoston kansalaisaloitteesta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Kannatusilmoitusten käsittelijöitä koskee muun muassa vaitiolovelvollisuus. Myös tekniset ja organisatoriset tietoturvaratkaisut on selvitettävä ja toteutettava etukäteen.

Viestintävirasto varmistaa kansallisen kansalaisaloitteen ja EU-kansalaisaloitteen sähköisten keruu- ja säilytysjärjestelmien tietoturvallisuuden ja kansallisen kansalaisaloitteen osalta myös vahvan sähköisen tunnistamisen asianmukaisuuden.

8. Kannatusilmoitustietojen salassa pidosta ja julkisuudesta sekä tietojen hävittämisestä

Kansalaisaloitelaissa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston kansalaisaloitteesta annetussa asetuksessa ovat säännökset sekä kerättyjen tietojen salassapidosta ja julkisuudesta että tietojen hävittämisestä.

9. Rangaistus- ja vahingonkorvaussäännökset

Kansalaisaloitteen järjestäjien antamien väärin ilmoitusten ja tietojen väärinkäytön seuraamuksista säädetään rikoslaissa (39/1889) ja henkilötietolain 48 §:ssä sekä vahingonkorvausvastuusta henkilötietolain 47 §:ssä ja vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Lisätiedot:

Tietopalvelupäällikkö **Timo Salovaara**, puh. 09 2291 6551